

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра хореографії та музично-інструментального виконавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту
культури і мистецтв

 О.А.Устименко-Косоріч
«29» серпня 2020 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН З ВИКОНАВСЬКОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ**

галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 024 Хореографія

освітня-програма/програма Хореографія

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту культури
і мистецтв

« 29 » серпня 2020 р.

Голова О.Ф. Руденко

Суми – 2020

Розробники:

кандидат педагогічних наук, старший викладач Ткаченко І.О.,
старший викладач Максименко А.І.

Програма кваліфікаційного екзамену з виконавської майстерності
розглянута і схвалена на засіданні кафедри хореографії та музично-
інструментального виконавства

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

О.В. Єременко – доктор педагогічних наук, професор _____

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Завдання кваліфікаційного екзамену з виконавської майстерності за спеціалізацією – перевірка рівня фахової готовності бакалаврів до майбутньої професійної діяльності.

Екзамен має комплексний характер, включає питання з різних напрямків хореографічного мистецтва та освіти, які дозволяють уявити цілісність та системність теоретичних та практичних знань студентів-хореографів, а також ряд виконавських завдань, які дають можливість виявити ступінь сформованості творчих вмінь та навичок з класичного танцю, народно-сценічного, українського танців.

У своїх доповідях на екзамені студенти повинні показати ґрунтовні усвідомлені знання у відповідальності до наступних вимог: перевірити якість засвоєння курсів з фахових дисциплін, виявити рівень практичної освітньої та мистецької підготовки; виявити здібності творчого та наукового мислення, сучасного підходу до реалізації культурно-освітнього напрямку підготовки молоді у руслі особистісно-орієнтованого підходу до реформування освіти в Україні; перевірити рівень особистої творчої та виконавської майстерності.

Повинні знати: витоки народного хореографічного мистецтва; систему формування і розвитку класичного танцю; історико-географічні регіони України та особливості лексики цих регіонів; вимоги до підбору музичного супроводу занять з хореографічних дисциплін; складові частини уроків з хореографічних дисциплін та послідовність вправ екзерсису; основні вимоги та виразні засоби танцю.

Повинні вміти: орієнтуватися в сучасних напрямках хореографічного мистецтва; виконувати та складати комбінації екзерсису біля станка, на середині зали та allegro класичного, народно-сценічного, українського народного танців; логічно будувати комбінації та етюди; співвідносити метро-ритмічні особливості руху та музики; достовірно і виразно виконувати рухи відповідно лексичним особливостям і національному характеру танцю.

Результати

Питання, винесені на екзамен, охоплюють матеріал фахової підготовки і відповідають змісту ОП Хореографія. На кваліфікаційний екзамен з виконавської майстерності пропонуються питання, які забезпечують можливість об'єктивно оцінити готовність випускників університету до професійної діяльності. Практичне завдання демонструє рівень виконавської майстерності здобувача вищої освіти та його балетмейстерських умінь. При складанні кваліфікаційного екзамену з виконавської майстерності студенти повинні демонструвати володіння ПРН:

Знання: історії хореографічного мистецтва.	ПРН 7	Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для
---	--------------	---

<p>Уміння: застосовувати виражально-зображальні засоби відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту.</p>		<p>застосування виражально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту.</p>
<p>Знання: змісту хореографічної освіти. Уміння: розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.</p>	<p>ПРН 8</p>	<p>Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.</p>
<p>Знання: термінології хореографічного мистецтва. Уміння: володіти категоріально понятійним апаратом хореографічного мистецтва</p>	<p>ПРН 9</p>	<p>Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p>
<p>Знання: змісту хореографічної складової. Уміння: стверджувати самосвідомість та єдентичність хореографічного мистецтва.</p>	<p>ПРН 10</p>	<p>Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.</p>
<p>Знання: інноваційних методик та технологій при створенні хореографічного твору. Уміння: застосовувати та використовувати сучасні техніки та технології для удосконалення професійної діяльності.</p>	<p>ПРН 11</p>	<p>Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.</p>

<p>Знання: змісту продуктивних форм взаємодії в закладі сфери культури і мистецтва.</p> <p>Уміння: вибудовувати стосунки співробітництва, реалізовувати взаємодію та діалог в процесі виробничої діяльності.</p>	<p>ПРН 12</p>	<p>Відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовуват в процесі виробничої діяльності.</p>
<p>Знання: сучасних стратегій збереження культурної спадщини</p> <p>Уміння: застосовувати на практиці культурні надбання у сфері хореографічного мистецтва.</p>	<p>ПРН 13</p>	<p>Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.</p>
<p>Знання: змісту хореографічного мистецтва, та фахових дисциплін для підтримки навчання здобувачів хореографічної освіти.</p> <p>Уміння: розвивати мистецькі цінності, демократичні та естетичних ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість засобами хореографічного мистецтва.</p>	<p>ПРН 17</p>	<p>Мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти.</p>

Кваліфікаційний екзамен з з виконавської майстерності за спеціалізацією на дві складові: теорія та методика вивчення танцювальних рухів біля станка та на середині зали. Передбачається досконале

обґрунтування використання лексичних елементів історико-побутових, класичних, народно-сценічних, бальних та сучасних танців.

Рівень підготовки студента **оцінюється за 100-бальною шкалою**. Остаточна оцінка є **сумою балів**, отриманих випускником за результатами перевірки з теоретичного та методичного рівня знань дисциплін хореографічного циклу та презентації (виконання) хореографічного твору (за вибором студента).

Шкала оцінювання: національна та ECTS Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики		
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Комісія оцінює якість виконавської інтерпретації класичного екзерсису й танцювального етюду, відповідність різним стилям і жанрам, рівень володіння технікою виконання рухів, артистизм виконання.

Рівень виконавської підготовки студента з хореографії оцінюється за такими критеріями:

а) досвід методики виконання та вивчення рухів екзерсису класичного, народно-сценічного, українського танців;

б) віртуозність (володіння технічними прийомами виконання рухів, координація – синхронність та автономність рухів, м'язова напруга, тощо);

в) стильова та жанрова відповідність;

г) виконавське втілення драматургії хореографічного твору (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація та розв'язка);

д) артистизм та творчо-виконавська індивідуальність студента (хореографічні здібності, почуття ритму, музичність, емоційність, манера виконання, техніка виконання, творча фантазія).

Шкала 100 бального оцінювання:

81-100 балів: студент відповідає на питання екзаменаційного білета абсолютно вірно, чітко, виразно, логічно розкриває зміст питань; володіє мистецтвознавчою та педагогічною термінологією, має об'ємний словниковий запас; глибоко розуміє та висвітлює теоретичні питання хореографічного мистецтва; питання методики викладання хореографічного мистецтва розкриває з огляду на сучасні нормативні документи, навчальні програми, посилається на інновації та передовий досвід вчителів; аналіз виконаного твору ведеться згідно визначеної методики аналізу творів мистецтва; студент впевнено послуговується мистецтвознавчими термінами, вміло розкриває суть виконаного, особливості технічного та технологічного процесів; творча робота виконана на високому професійному рівні.

61-80 балів: студент відповідає на питання екзаменаційного білета правильно, в повному об'ємі, володіє мистецтвознавчою та методичною термінологією, орієнтується у шкільних програмах, проте допускає незначні неточності в питаннях дидактики та методики хореографічного мистецтва; висвітлює питання основ танцювальної грамоти з порушенням логіки, послідовності; у процесі аналізу виконаної роботи студент в цілому дотримується визначених послідовностей, користується лише загальною термінологією, розуміє суть і зміст виконаного, але не завжди дотримується логіки у їх поясненні; творча робота містить незначні помилки композиційного та технічного характеру.

41-60 балів: відповідь студента частково вірна, але не повна, порушена логіка, допущені вагомні помилки і неточності в питаннях теорії та практики хореографічного мистецтва, обмежений мистецтвознавчий та педагогічний словниковий запас; поверхневі знання матеріалів навчальних шкільних програм, слабке орієнтування у вікових особливостях школярів у сфері постановки танцювального номеру, однак, в цілому студент орієнтується в основних питаннях методики викладання хореографічного мистецтва у школі; слабкі знання в аналізі творчої роботи, поверхово орієнтується в суті творчого процесу, може детально охарактеризувати лише окремі етапи роботи; творча робота виконана з окремими важливими помилками.

21-40 бали: відповідь студента невірна, відсутня логіка розкриття питань; низький рівень уявлень з теорії і практики основ танцювальної грамоти, методики викладання хореографічного мистецтва в школі; дуже низькі або взагалі відсутні вміння провести аналіз твору, студент не розуміє значень багатьох термінів, плутає їх, не може побудувати свої висловлювання; творча робота містить багато важливих помилок композиційного та технічного характеру.

0-20 балів: відповідь на питання не подана; теоретична та методична складова питання не розкрита.

Методика викладання хореографії

- Основні принципи побудови уроку з хореографії: структура, зміст, відповідність частин уроку, темп, музичний супровід уроку. Розвиток музичності, виконавської і танцювальної техніки.
- Методика побудови уроку класичного танцю та методика складання комбінацій екзерсису, *allegro*.
- Методика побудови уроку народно-сценічного і українського народного танців та методика складання комбінацій на основі лексичних угруповань.
- Методика підготовки і проведення уроку з хореографії. Підготовча робота вчителя з хореографічних дисциплін.

Зміст

курсу «Класичний танець»

Програма державного екзамену складається з теоретичних питань формування і розвитку системи класичного танцю:

- основні вимоги та виразні засоби класичного танцю (виворітність та її естетичні функції, постава в класичному танці, апломб та його значення, *plie* у класичному танці, танцювальний крок – одна з основних вимог класичного танцю, стрибок як один з виразних засобів танцю, м'якість і еластичність ніг, пластика та гнучкість тіла – як засіб виразності класичного танцю);
- розвиток музичності та музичний супровід уроку (поняття ритм, темп, музична динаміка, мелодія та художнє втілення її у танцювальних комбінаціях, музична структура та її характер, єднання музики та руху, музичний і хореографічний образ);
- складання комбінацій екзерсису біля станка, на середині зали та *allegro* за віковими особливостями (відповідність підбору рухів віковим особливостям та програмі курсу, музичному супроводу, логічна побудова комбінацій, грамотне виконання рухів, виразний показ);
- оволодіння вправами постановки тулубу, ніг, рук, голови, оволодіння, у розвитку, формами основних рухів екзерсису біля станка, на середині

зали та *allegro*. Роль класичного екзерсису в розвитку й укріпленні м'язів, рухливості суглобно-з'єднувального апарату, відчуття танцювальної пози і координації;

- послідовність вправ біля станка і на середині зали (співвідношення тривалості частин уроку, поступове змінювання їх у бік збільшення рухів на середині зали, темпоритм уроку);
- виконання рухів (пояснення правил виконання рухів, їх призначення, показ вправи, музичний розклад руху, аналіз поширених помилок у цій вправі, звернення уваги на правильну вимову французької термінології);
- виконання комбінацій екзерсису та *allegro* (вміння грамотно виконувати рух та пояснити правила його виконання);
- складання комбінацій екзерсису біля станка, на середині зали та *allegro* відповідно до програми курсу (тривалість комбінацій, темп, їх виконання, поєднання комбінацій з музичним супроводом, логіка побудови комбінацій та їх залежність від вікових особливостей);

Методика вивчення вправ класичного танцю в розвитку. Позиції рук, позиції ніг. *Plie*. *Releve* на півпальцях. Група *battements*. Вправи *ronddejembe*. *Portdebras*. Малі пози. Великі пози. Танцювальні кроки. Групи стрибків: з двох ніг на дві ноги, з двох ніг на одну, з однієї на дві, на одній нозі, з однієї на другу. Заноски (*batteries*). Повороти на підлозі. Пози в поворотах. Танцювальні кроки в повороті. Піруети (*lespirouettes*): малі, напівпіруети, великі, великінапівпіруети. Стрибки з поворотами, тури повітряні. Структура уроку класичного танцю. Особливості побудови екзерсису біля станка та на середині зали. Задачі уроку класичного танцю. Термінологія класичного танцю. Послідовність виконання екзерсису. Частини уроку та їх тривалість. Розвиток музичності. Музичний супровід уроку. Підготовча робота педагога класичного танцю до уроку. Вивчення програми, визначення змісту занять, план-конспект уроку. Методика складання комбінацій екзерсису, *allegro*. Педагогічний досвід видатних викладачів класичного танцю.

Практична частина екзамену:

- складання комбінацій екзерсису біля станка, на середині зали та *allegro* за віковими особливостями (відповідність підбору рухів віковим особливостям та програмі курсу, музичному супроводу, логічна побудова комбінацій, грамотне виконання рухів, виразний показ);
- оволодіння вправами постановки тулубу, ніг, рук, голови, оволодіння, у розвитку, формами основних рухів екзерсису біля станка, на середині зали та *allegro*. Роль класичного екзерсису в розвитку й укріпленні м'язів, рухливості суглобно-з'єднувального апарату, відчуття танцювальної пози і координації;
- послідовність вправ біля станка і на середині зали (співвідношення тривалості частин уроку, поступове змінювання їх у бік збільшення рухів на середині зали, темпоритм уроку);

- виконання рухів (пояснення правил виконання рухів, їх призначення, показ вправи, музичний розклад руху, аналіз поширених помилок у цій вправі, звернення уваги на правильну вимову французької термінології);
- виконання комбінацій екзерсису та allegro (вміння грамотно виконувати рух та пояснити правила його виконання);
- складання комбінацій екзерсису біля станка, на середині зали та allegro відповідно до програми курсу (тривалість комбінацій, темп, їх виконання, поєднання комбінацій з музичним супроводом, логіка побудови комбінацій та їх залежність від вікових особливостей);

Зміст

курсу «Народно-сценічний танець»

Програмою передбачені питання, які дозволяють визначити цілісність та системність теоретичних знань, а також низку практичних завдань, які дають можливість виявити ступінь вмінь і навичок з народно-сценічного танцю.

Студенти повинні знати хореографічну лексику характерну для різних народів в її історично-еволюційному розвитку, джерела виникнення хореографічного мистецтва, опанувати різними стилями вивчення танців, знати лексичні особливості, манеру виконання національних рухів, достовірність характеру танцю та виразність при створенні художнього образу.

Повинні знати і вміти показати основні положення рук, ніг, розташування танцюристів у масових і парних російських, білоруських, польських, угорських, молдавських, іспанських, італійських танцях.

Російський танець та його класифікація, характеристика національного костюму. Короткий історико-етнографічний огляд. Образність російської народної хореографії. Ігрища, обряди, свята та гуляння – першооснова виникнення елементів російської народної хореографії. Тематика хороводів. Походження російської кадрили. Різноманітність російського таганцю.

Образність білоруської народної хореографії. Різновиди білоруського народного танцю, молдавського, польського, угорського, іспанського, італійського народних танців.

Групи вправ народно-сценічного танцю: вправи на присідання, вправи на розвиток рухливості ступні, колообертальні та обертальні вправи, вправи на м'яке розкривання ноги, вправи на розвиток кроку та інерції руху, дріботіння, дрібні вистукування, технічні вправи, оберти, стрибки з елементами акробатики, вправи на перегинання корпусу. Особливості побудови екзерсису народно-сценічного танцю. Методика підготовки та проведення уроку з народно-сценічного танцю. Структура занять. Характеристика стилю та манери виконання рухів лексичних угруповань,

основні положення рук, голови, постави в російському, молдавському, білоруському, польському, угорському, італійському, іспанському танцях.

Практична частина екзамену:

Знання вправ екзерсису з народно-сценічного танцю:

- позиції ніг (п'ять прямих, п'ять вільних, п'ять паралельних, дві зворотні);
- позиції та положення рук;
- присідання (напівприсідання та повне) та їх різновиди;
- вправи на розвиток рухливості ступні (battements tendus №1,2,3,4,5,6; маленькі та наскрізні кидки);
- вправи з напруженою (вільною) ступнею (середній battement, flic-flac, doubleflic, віяло);
- вправи на вистукування (дрібне вистукування всією ступнею за VI позицією, російський ключ, іспанське вистукування з фіксацією корпусу, іспанське вистукування (п'ятково-носкове) - сапатеада);
- обертальні та кругообертальні вправи (pas tortille, rond de jambe par terre, rond de pied, різновиди battements fondus, вісімка, підготовка до вірвовочки з розворотом коліна на 90⁰ з акцентованим ударом п'ятки опорної ноги, штопор);
- м'яке відкривання ноги (battement developpe legato, staccato на 90⁰, зі стрибком на опорній нозі);
- великі кидки (великі кидки з підбивкою tombe coupe, з підбивкою опорної ноги на cabriole, через I позицію у поєднанні з ножицями на стрибку, з кільцевим рухом робочої ноги спереду назад на 90⁰ rond de jambe jete, з поворотом корпусу fouette з опусканням на коліно робочої ноги обличчям до станка з розтяжкою, з переступанням та підскоками);
- технічні вправи (голубець із стрибком, зіскоки на п'ятки, cabriole, revoltade, les pirouettes en dehors, en dedans, обертання у високих позах attitude, tire-bouchon в циганських та іспанських танцях, підготовка до закладки та закладка, підготовка до присядки, жабка, різновиди присядок, різновиди закладок, розніжки, стрибки);
- перегинання корпусу (portdebra) з обертанням на 90⁰, з перегинанням корпусу в різні сторони та згинання ніг у коліні, з розтяжкою, хвилеподібний рух.

Створити і виконати комбінації на основі лексики білоруського, молдавського, польського, угорського, іспанського, італійського народних танців.

Зміст

курсу «Український народний танець»

Студенти повинні вміти складати комбінації та етюди на середині зали на основі лексики регіонів України. Повинні вміти складати комбінації екзерсису на основі рухів українського народного танцю. Повинні знати і вміти показати основні положення рук, ніг, розташування танцюристів і

положення рук у парних танцях і у масових танцях історико-етнографічних регіонів України. Рухи, лексичні угруповання, комбінації, етюди та танці регіонів України: Центральна Україна, Полісся, Буковина, Закарпаття, Поділля, Прикарпаття (бойки, лемки), Гуцульщина, Слобожанщини, Степової України, Волині. Українську хореографічну лексику в її історично-еволюційному, образно-тематичному, структурно-функціональному розвитку.

Знання української хореографічної лексики в її історично-еволюційному, образно-тематичному, структурно-функціональному розвитку, безпосередньо вміння пов'язувати морфологію руху з образністю лексики і хореографічним образом.

Лексичні особливості регіонів України та всебічне осмислення хореографічної лексики допомагає студентам з'ясувати закономірності його художньої структури, дає можливість простежити за творчою думкою балетмейстера-постановника.

Студенти повинні вміти складати комбінації та етюди на середині зали на основі лексики регіонів України. Повинні вміти складати комбінації екзерсису на основі рухів українського народного танцю. Повинні знати і вміти показати основні положення рук, ніг, розташування танцюристів і положення рук у парних танцях і у масових танцях.

Практична частина екзамену:

Рухи, комбінації та етюди на основі лексики танців: Центральної України, Полісся, Буковини, Закарпаття, Поділля, Прикарпаття, Гуцульщина, Слобожанщина, Степова Україна, Волинь.

